

N:o 117.

Af Herr **I. Wallberg**: *Om ändring i tullsatsen å krita, »malen eller slammad».*

Det har lyckligtvis börjat i våra dagar erkännas, att ett lands tullagstiftning kan på kraftigaste sätt stödja den industriella företagsamheten. Andra länder hafva redan länge fått skörda för sitt näringslif frukterna af en omtänksam och efter landets egna ekonomiska förhållanden lämpad tullpolitik, och tidpunkten tyckes nu omsider vara kommen äfven för oss att följa sådana föredömen.

Angelägnast bör väl då vara att på alla arbetsområden väl tillvarataga de rika naturliga tillgångar, hvilka äro vårt land beskärda. Till dem vågar jag räkna de mäktiga och flerstädes förekommande kritlager, hvilka dock först på senaste tid blifvit föremål för en bearbetning i enlighet med nutidens fordringar. Då i betraktande tages den starkt skyddade ställning, som kritbruksdriften länge haft i våra grannländer, Danmark, Ryssland och Finland, och dermed sammantälles den fullkomligt blottade ställning, som nämnda industrigren i vårt land haft, så torde ingen kunna undra öfver, att svenska tillverkare måst hysa de största betänkligheter att på sin handtering nedlägga allt för stora kapital. Mäktigt utvecklade mekaniska hjälpmedel i främsta rummet, och derjemte snabbare och billigare transport, utgöra nödvändigtvis förutsättningarne för frambringande och utförande i verldsmarknaden af en produkt, som är tung och skrymmande, men på samma gång har ett mycket lågt förbrukningsvärde.

I vårt lands sydligaste landskap, Skåne, har kritbruksdriften omsider fått en rask och glädjande utveckling. Att deraf kan varda en stor framtida affär, ligger i öppen dag, då näppeligen någonstädes i

verlden en ypperligare råvara för kritfabrikation kan uppsökas. Den skånska ångslammade kritan har redan börjat att på världsmarknaden tillvinna sig välförtjent anseende, såsom med yttersta sorgfällighet beredd och hållande ej mindre än öfver 99 procent kolsyrad kalk, då den danska visat sig hålla endast 95 procent och Motala-kritan blott 87 procent. Både i Norge, Finland, Ryssland och Tyskland, ja, till och med i det aflägsna Nordamerika, har uppmärksamhet fästs på det ovanligt förträffliga fabrikatet.

Men på detta område, såsom så många andra, mötes tyvärr den svenska producenten af utlandets sträfvan att åt *egne* tillverkare bevara marknaden. Sålunda har Danmark, som starkt konkurrerar med våra kritbruk, vetat att skydda sin egen kritbruksdrift genom införselafgift till belopp af 4 kronor 16 öre pr 100 kilogram. Ryssland har stadgat en tull af 48 kopek i guld pr 100 kilogram, Finland pålägger tull med 40 penni pr centner och Nordamerika har stegrad tullsatsen ända till en half dollar för samma vikt. Vid sådant förhållande är för våra svenska tillverkare alldeles nödvändigt att åtminstone kunna påräkna den inhemska marknaden för sin hufvudsakliga och mera jemna afsättning, ty i motsatt fall är ej tänkbart att fortfarande kunna producera varan till sådant pris, att en täflan på världsmarknaden varder möjlig.

Ännu år 1880 var här gällande en liten införselafgift af 20 öre pr centner, afsedd att på knapphändigaste sätt motsvara kostnaden för transporten till kustorterna af den inne i landet tillverkade varan, hvarförutan ingen den ringaste utsigt skulle hafva förefunnits att ens i svenska kuststäder uthärda täflan med det danska fabrikatet, som beredes alldeles utmed stranden. Denna här gällande obetydliga införselafgift blef vid 1880 års riksdag helt oförmodadt afskaffad, på det lösliga skäl att vid omföring till det nya vigtsystemet skulle för det ifrågasvarande fabrikatet en tullsats »i brutet tal» af öre pr kilogram hafva måst i tulltaxan upptagas. Detta betraktades såsom en »olägenhet» vid taxans uppställning, och ingen brydde sig i minsta mån derom, huruvida icke genom afgiftens borttagande en ödesdiger »olägenhet» skulle kunna beredas en ung och i utveckling stadd industri, som utan gensägelse dock måste räknas bland vårt lands »naturliga näringar».

Vid 1882 års riksdag, under då pågående starka brytningar inom landets tullpolitik, förunnades dock på andragna talande skäl ett återupptagande i tulltaxan af ett halft öre per kilogram för »malen krit». I viss mån har en nyttig påföljd häraf också visat sig, i det att påträngandet af simplare utländsk tillverkning i någon grad hämmats.

Nu hafva emellertid senaste års ändrade tullsatser i flera länder

stält äfven denna vår exportvara i betydligt svårare ställning på främmande marknader. Framför allt gäller detta Tyskland. Sedan nu derstädes det svenska fabrikatet mötes af införselafgift, som beräknats med uppfattning af densammas användbarhet såsom »färg» och ej vidare i dess egenskap af mineralisk produkt, har den tyska kritbruksdriften, bedrifven invid kusterna dels på Rügen, dels å andra platser, fått ett så kraftigt stöd, att dess öfverproduktion lätt kan kastas in på närbelägna främmande marknader, hufvudsakligen den svenska och norska, alldenstund den danska är skyddad genom 8 gånger större införselafgift än den här gällande.

Både Tyskland och Danmark hafva, såsom redan är angifvet, den stora fördelen framför oss, att deras kritlager ligga vid kusten och således kräfva mindre transportkostnader. Men härtill kommer dessutom, att den utmärkta skånska kritan ligger under jordytan och måste kräfva betydligt större arbetskostnader genom jordschaktning, vattenlänsning m. m.

Då vår kritbruksdrift, utan att ega stödet af den egna marknaden, svåriligen kan för framtiden under nu utredda förhållanden uthärda påträngandet af simplare utländskt fabrikat, och då denna unga, mycket lofvande industrigren bör anses väl värd att vidmakthållas genom en lämpligare afvägd kompenstationstull, så vågar jag vördsammast hemställa,

att den i nu gällande tulltaxa under N:o 321 upptagna rubriken för krita måtte beslutas erhålla följande ändrade lydelse:

Krita, malen eller slammad — 100 kilogr. — 80 öre.

Om remiss till Bevillnings-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 28 Januari 1886.

I. Wallberg.

RÄTTELSER:

i motionen N:o 51:

Sid. 11 rad. 7 nedifrån *står:* för *läs:* bör
» 12 » 13 uppifrån » *fällning läs:* förening

i motionen N:o 79:

Sid. 16 rad. 5 och 6 uppifrån *står:* *Generallandtmäterikontoret arkiv*
läs: *Generallandtmäterikontorets arkiv*